118. MEKTUP

١١٨ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الثَّامِنَ عَشَرَ وَالْمِائَةُ: اِلَى الشَّيْخِ مَوْدُودٍ مُحَمَّدٍ ﴾

قَالَ الشَّيْخُ قُدِّسَ سِرُّهُ فِى الْبَابِ التَّاسِعِ مِنْ كِتَابِ الْعَوَارِفِ فِى ذِكْرِ مَنِ انْتَمَى اِلَى الصُّوفِيَّةِ "مِنْ جُمْلَةِ اُولَئِكَ قَوْمٌ يَقُولُونَ بِالْحُلُولِ خَذَلَهُمُ اللهُ سُبْحَانَهُ وَيَزْعُمُونَ اَنَّ اللهَ تَعَالَى يَحُلُّ فِيهِمْ وَيَحُلُّ فِى اَجْسَامٍ يَصْطَفِيهَا وَيَسْبِقُ اِلَى فُهُومِهِمْ مَعْنًى مِنْ قَوْلِ النَّصَارَى فِى اللاَّهُوتِ وَالنَّاسُوتِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَبِيحُ النَّظَرَ اِلَى الْمُسْتَحْسَنَاتِ اِشَارَةً اِلَى هٰذَا الْوَهْمِ وَيَتَخَايَلُ لَهُ اَنَّ مَنْ قَالَ كَلِمَاتٍ فِى بَعْضِ غَلَبَاتِهِ كَانَ مُضْمِرًا لِشَيْئٍ مِمَّا زَعَمُوهُ مِثْلَ قَوْلِ الْحَلاَّجِ «اَنَا الْحَقُّ» وَمَا يُحْكَى عَنْ اَبِى يَزِيدَ مِنْ قَوْلِهِ «سُبْحَانِى» حَاشَا اَنْ نَعْتَقِدَ فِى اَبِى يَزِيدَ اَنَّهُ يَقُولُ ذٰلِكَ اِلاَّ عَلَى مَعْنَى الْحِكَايَةِ عَنِ اللهِ تَعَالَى وَهٰكَذَا يَنْبَغِى اَنْ نَعْتَقِدَ فِى قَوْلِ الْحَلاَّجِ ذٰلِكَ وَلَوْ عَلِمْنَا اَنَّهُ ذَكَرَ ذٰلِكَ الْقَوْلَ مُضْمِرًا لِشَيْئٍ مِنَ الْحُلُولِ رَدَدْنَاهُ كَمَا نَرُدُّهُمْ" اِنْتَهَى فَيَا لَيْتَ شِعْرِى مَا مَعْنَى الْحِكَايَةِ عَنِ اللهِ تَعَالَى وَمَا وَجْهُ تَخْصِيصِ اَرْبَابِ السُّكْرِ بِمِثْلِ هٰذَا الْقَوْلِ عَلَى مَعْنَى الْحِكَايَةِ اَللّٰهُمَّ اِلاَّ اَنْ يُقَالَ اِنَّهُ قُدِّسَ سِرُّهُ اَرَادَ اَنَّ الْقَائِلَ بِمِثْلِ هٰذَا الْقَوْلِ اِنْ كَانَ هُوَ الْعَبْدُ كَمَا هُوَ الظَّاهِرُ عِنْدَ الاَكْثَرِ فَلاَ بُدَّ اَنْ يَكُونَ حِكَايَةً مِنَ اللهِ تَعَالَى فَاِنَّ الْعَبْدَ لاَ يَصِيرُ رَبًّا لٰكِنَّ الْقَائِلَ بِهِ فِى الْحَقِيقَةِ هُوَ الرَّبُّ سُبْحَانَهُ وَلِسَانُ الْعَبْدِ مِثْلُ الشَّجَرَةِ الْمُوسَوِيَّةِ فَلاَ اعْتِرَاضَ عَلَى الْحَلاَّجِ وَلاَ تَعَرُّضَ عَلَى اَبِى يَزِيدَ قَدَّسَ اللهُ تَعَالَى اَسْرَارَهُمَا وَالظَّاهِرُ مِنْ عِبَارَةِ الشَّيْخِ اَنَّهُ لَوْ لَمْ يُحْمَلْ عَلَى مَعْنَى الْحِكَايَةِ يُفْهَمُ مِنْهُ الْحُلُولُ وَلَيْسَ كَذٰلِكَ اِذْ يَجُوزُ اَنْ يَقُولَ ذٰلِكَ عِنْدَ غَلَبَاتِ التَّوْحِيدِ وَاسْتِتَارِ مَا سِوَى الْوَاحِدِ الْمَشْهُودِ عِنْدَ لَمَعَانِ نُورِ الشُّهُودِ بِلاَ شَائِبَةِ حُلُولٍ وَاتِّحَادٍ فَمَعْنَى قَوْلِهِ "اَنَا الْحَقُّ" عِنْدَ اخْتِفَائِهِ عَنْ نَظَرِهِ لَسْتُ اَنَا بِشَيْئٍ وَاِنَّمَا الْمَوْجُودُ الْحَقُّ لاَ اَنِّى مُتَّحِدٌ مَعَ الْحَقِّ اَوْ حَالٌّ فِى الْحَقِّ فَاِنَّهُ كُفْرٌ وَمُنَافٍ لِلتَّوْحِيدِ الشُّهُودِيِّ فَاِنَّ الْمَشْهُودَ فِيهِ لَيْسَ اِلاَّ الْوَاحِدَ الاَحَدَ وَعَلَى تَقْدِيرِ الْحُلُولِ وَالاِتِّحَادِ الْمَشْهُودُ مُتَعَدِّدٌ وَلَوْ عَلَى صِفَةِ الاِتِّحَادِ وَالْحَالِّيَّةِ. **قَوْلُهُ** وَمِنْهُمْ مَنْ

يَسْتَبِيحُ النَّظَرَ اِلَى الْمُسْتَحْسَنَاتِ اِشَارَةً اِلَى هٰذَا الْوَهْمِ اَيِ الْحُلُولِ وَالْعَجَبُ مِنَ الشَّيْخِ الاَجَلِ اَنَّهُ يَفْهَمُ مِنْ اَمْثَالِ هَذِهِ الْعِبَارَاتِ الاِتِّحَادَ وَالْحُلُولَ وَالْحَالُ اَنَّ الْمُتَبَادِرَ مِنْ هَذِهِ الاَقْوَالِ الظُّهُورُ وَهُوَ وَرَاءَ الْحُلُولِ لاَنَّ الْحُلُولَ كَيْنُونَةُ نَفْسِ شَيْئٍ فِى شَيْئٍ مِثْلَ كَيْنُونَةِ نَفْسِ زَيْدٍ فِى الْبَيْتِ وَالظُّهُورُ كَيْنُونَةُ عَكْسِ شَيْئٍ مِثْلَ كَيْنُونَةِ عَكْسِ زَيْدٍ فِى الْمِرْآةِ وَالاَوَّلُ مُحَالٌ فِى مَرْتَبَةِ الْوُجُوبِ وَنَقْصٌ لِتِلْكَ الْمَرْتَبَةِ الْمُقَدَّسَةِ والثَّانِى لَا مَنْعَ لِثُبُوتِهِ وَلَا نَقْصَ عِنْدَ حُصُولِهِ فَاِنَّ الاَوَّلَ يَسْتَلْزِمُ التَّغَيُّرَ الْمُنَافِيَ لِلْقِدَمِ وَالثَّانِى لَا يَسْتَلْزِمُ كَمَا لَا يَخْفَى فَلَوْ ظَهَرَتِ الْكَمَالاَتُ الْوُجُوبِيَّةُ فِى مَرَايَا الاَعْدَامِ وَالاِمْكَانِ لَمْ يَلْزَمْ مِنْهُ حُلُولُ تِلْكَ الْكَمَالاَتِ فِى تِلْكَ الْمَرَايَا وَلَا تَغَيُّرُهَا وَلَا انْتِقَالُهَا الْمُنَافِى لِلْقِدَمِ وَاِنَّمَا هُوَ ظُهُورٌ وَاِرَاءَةُ كَمَالٍ فِى مِرْآةٍ فَتَجْوِيزُ شُهُودِ كَمَالاَتِهِ تَعَالَى فِى مَرَايَا الاِمْكَانِ لَيْسَ تَجْوِيزًا لِحُلُولِ تِلْكَ الْكَمَالاَتِ فِيهَا بَلْ هُوَ تَجْوِيزٌ لِظُهُورِ الْكَمَالِ فِى الْمِرْآةِ وَلَا نَقْصَ فِيهِ وَاِنْ كَانَ الْمُجَوِّزُ لِمِثْلِ هٰذَا الشُّهُودِ صَاحِبَ نَقْصٍ وَغَيْرَ مُسْتَقِيمٍ عَلَى الْجَادَّةِ لٰكِنَّ الْمَقْصُودَ دَفْعُ تُهْمَةِ الْحُلُولِ عَنْهُ لَا اِثْبَاتُ كَمَالِهِ وَكَوْنِهِ عَلَى شَيْئٍ وَاللّٰهُ سُبْحَانَهُ اَعْلَمُ بِحَقَائِقِ الاُمُورِ كُلِّهَا.

TÜRKÇE ANLAMI

- **Bu mektup Şeyh Mevdud Muhammed'e gönderilmiştir**
- **Avârif kitabındaki bazı sözlerin izahı**

Şeyh Sührüverdî (k.s.) *el-Avarif* kitabının dokuzuncu babında "Sufilerden olmadıkları halde sufi zannedilenler" başlığı altında der ki[24]:

"Bunlardan bir kısmı da hulûl görüşünde olanlardır. Allah Teâlâ onları rezil rüsva etsin. Bunlar Allah Teâlâ'nın kendilerine hulul ettiğini iddia etmekte, Allah seçtiği bedenlere hulul eder, diyerek ve bununla Hıristiyanların lahût (ilah) ve Nasût (insan) ile ilgili düşüncelerini anlamaktadırlar. Bazıları bu vehimden hareketle güzele bakmayı mubah saymakta, halin baskınlığı esnasında bir takım söz-

ler söyleyenlerin aslında kendileri gibi inandıklarını ama bunu gizlediklerini hayal etmektedirler. Hallac'ın "Ene'l-Hak" sözünü, Beyazıt-ı Bestâmî'den nakledilen "Sübhanî" sözünü misal vermektedirler. Bâyezîd-i Bestâmî'den böyle bir sözün sadır olduğuna inanmayız. Bunu, olsa olsa Allah Teâlâ'nın kelamını nakletme kastıyla söylemiş olabilir. Hallac'ın sözünü de böyle anlamamız gerekir. Şayet onun bu sözü bir hulul düşüncesini gizleyerek söylediğini bilsek onları reddettiğimiz gibi onu da reddederdik".

"Allah Teâlâ'nın kelamını nakletme..." sözünün manasının ne olduğunu doğrusu merak ediyorum. Sekir erbabının bu tür sözlerini, hikaye etme manasına tahsis etmenin tevcihi nedir? Belki şöyle denilirse bir derece olabilir: Şeyh'in (k.s.) anlatmak istediği, şayet bu sözün sahibi kul ise, ki ekseriyete göre öyle görülüyor, bu sözün Allah Teâlâ'nın kelamını nakletme olması kaçınılmazdır. Çünkü kul rab olamaz. Gerçekte bu sözü söyleyen ise Rab Sübhâ-nehû'dür. Kulun lisanı ise Musa'nın ağacı gibidir. Binaenaleyh bu durumda Hallac'a itiraza mahal yoktur. Bâyezîd-i Bestami'ye (k.s.) de sataşmak gerekmez.

Şeyh'in sözünden, bu sözler nakil anlamına alınmazsa hulul anlaşılır, manası çıkmaktadır ki, işin aslı öyle değildir. Zira bu sözleri tevhit geçkinliği ve müşahede nurunun parıldadığı vahid-i meşhudun dışında her şeyin gizlendiği, hulul ve ittihat şaibesinin bulunmadığı bir anda söylemiş olabilir. Binaenaleyh kendisinin kendi nazarından kaybolduğu bir zamanda söylediği "Ene'l-Hak" sözü, ben bir şey değilim, gerçek var Hak Teâlâ'dır, anlamınadır. Yoksa, ben Hak Teâlâ ile ittihat ettim, veya Hak Teâlâ bana hulul etti, demek değildir. Zira bu tür ifadeler küfürdür ve tevhid-i şuhûdîye terstir. Çünkü tevhid-i şuhûdîde müşahede olunan sadece vahid ve ehad olan Zattır. Hulul ve ittihat durumunda ise müşahede olunan, ittihat ve hulul etme söz konusu ise de, birden fazladır.

"Bazıları bu vehimden (hulul düşüncesinden) hareketle güzele bakmayı mubah saymakta..." sözü de hayreti mûciptir. Şöyle ki, bu büyük Şeyh, bu tür ifadelerden ittihat ve hulul manalarını anlamaktadır. Oysa bu tür sözlerden ilk akla gelen zuhur olmalıdır. Zuhur ise hululden farklıdır. Zira hulul; bir şeyin kendisinin bir başka şeyin içinde bulunmasıdır, Ahmed'in evde bulunması gibi. Zuhur ise; bir

şeyin yansımasının bulunmasıdır, Ahmed'in yansımasının aynada bulunması gibi. Hulûl, vücub mertebesinde muhaldir ve o mukaddes mertebe için bir eksikliktir. İkincisinin ise sabitliğine bir mani olmadığı gibi, ortaya çıkmasında bir eksiklik söz konusu olmaz. Bunun sebebi birincisinin kıdeme ters olan bir değişiklik gerektirirken, ikincisinin gerektirmemesidir. Bu mana gayet açıktır.

Vacib Teâlâ'nın kemalatı adem ve imkan aynalarında zuhur etse, o kemalatın aynalara hulul ettiği söylenemeyeceği gibi, kıdeme ters olan bir değişim ve intikalinden de bahsedilemez. Ancak kemalin aynadaki zuhurundan ve gösterilmesinden söz edilebilir. Binaenaleyh imkan aynalarında Allah Teâlâ'nın kemalatının müşahede edilebileceğini söylemek, o kemalatın aynaya hulul etmesini caiz görmek değildir. Burada sadece kemalin aynada zuhurunu caiz görmek söz konusudur. Bunda da bir eksiklik yoktur. Gerçi bu müşahedeyi caiz gören kimse eksik ve doğru yoldan sapmış bir kimsedir. Ama burada maksadımız, hulul töhmetinden onu kurtarmaktır, kemalatını ve ne halde olduğunu ispat değildir.

Bütün işlerin hakikatlerini Allah Sübhânehû en iyi bilendir.

KELİME ANLAMI

118. ≺ اَلْمَكْتُوبُ الثَّامِنَ عَشَرَ وَالْمِائَةُ Yüz on sekizinci mektup *(Kime gönderilmiştir?)* **اِلَى الشَّيْخِ مَوْدُودِ مُحَمَّدٍ Şeyh Mevdud Muhammed'e. ≻**

قَالَ الشَّيْخُ قُدِّسَ سِرُّهُ Şeyh (k.s.) dedi *(Nerede?)* فِى الْبَابِ التَّاسِعِ مِنْ كِتَابِ الْعَوَارِفِ Avarif kitabının dokuzuncu babında *(Hangi konuda?)* فِى ذِكْرِ مَنِ انْتَمَى اِلَى الصُّوفِيَّةِ Kendisini sûfilere nispet edenlerin bahsi konusunda مِنْ جُمْلَةِ اُولَئِكَ Bunlardan bir kısmı da قَوْمٌ يَقُولُونَ بِالْحُلُولِ Hulule hükmeden bir gruptur خَذَلَهُمُ اللهُ سُبْحَانَهُ Allah Subhânehu onları rezil etsin وَيَزْعُمُونَ Ve iddia ediyorlar ki, اَنَّ اللهَ تَعَالَى يَحُلُّ فِيهِمْ Allah onlara hulul eder وَيَحُلُّ فِى اَجْسَامٍ يَصْطَفِيهَا Ve seçtiği bazı cisimlere de hulul eder وَيَسْبِقُ اِلَى فُهُومِهِمْ Ve akıllarına gelmektedir *(Ne?)* مَعْنًى مِنْ قَوْلِ النَّصَارَى Hıristiyanların sözünden

bir mana *(Ne hakkındaki sözleri?)* فِى اللَّاهُوتِ وَالنَّاسُوتِ Lahut/ilah ve Nasut/insan hakkındaki وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَبِيحُ النَّظَرَ Onlardan bakmayı mubah görenler de vardır *(Neye?)* اِلَى الْمُسْتَحْسَنَاتِ Güzellere *(Nasıl mubah görmektedirler?)* اِشَارَةً اِلَى هٰذَا الْوَهْمِ Bu vehme (Allah'ın onlara hulul etmesine) işaret ederek وَيَتَخَايَلُ لَهُ Ve bunlara öyle gelmektedir ki, اَنَّ مَنْ قَالَ كَلِمَاتٍ Bir takım sözler söyleyenler *(Ne zaman?)* فِى بَعْضِ غَلَبَاتِهِ Sekrin galip geldiği bazı anlarda كَانَ مُضْمِرًا لِشَيْئٍ Bir şey gizlemektedir *(Neden?)* مِمَّا زَعَمُوهُ Bunların zannetikleri hululden مِثْلَ قَوْلِ الْحَلاَّجِ Örneğin Hallac'ın sözü gibi اَنَا الْحَقُّ Ben hakkım وَمَا يُحْكَى عَنْ اَبِى يَزِيدَ Ebu Yezid'ten nakledilen مِنْ قَوْلِهِ سُبْحَانِى Kendimi tenzih ederim sözü حَاشَا اَنْ نَعْتَقِدَ İnanmaktan sakınırız *(Kim hakkında?)* فِى اَبِى يَزِيدَ Ebu Yezid hakkında *(Neye inanmaktan?)* اَنَّهُ يَقُولُ ذٰلِكَ Onun bunu söylediğine اِلَّا عَلَى مَعْنَى الْحِكَايَةِ Ancak hikaye etme manasında olabilir *(Kimden?)* عَنِ اللّٰهِ تَعَالَى Allah Teâlâ'dan وَهٰكَذَا يَنْبَغِى اَنْ نَعْتَقِدَ Aynı böyle inanmamız gerekir *(Ne hakkında?)* فِى قَوْلِ الْحَلاَّجِ ذٰلِكَ Hallac'ın bu sözü hakkında وَلَوْ عَلِمْنَا Eğer bilseydik ki اَنَّهُ ذَكَرَ ذٰلِكَ الْقَوْلَ O bu sözü söyledi *(Nasıl?)* مُضْمِرًا لِشَيْئٍ مِنَ الْحُلُولِ İçinde hulule dair bir şey gizleyerek رَدَدْنَاهُ Onu reddederdik كَمَا نَرُدُّهُمْ Tıpkı onları reddettiğimiz gibi انْتَهَى Şeyh'in sözü bitti.

فَيَا لَيْتَ شِعْرِى Keşke bilebilseydim مَا مَعْنَى الْحِكَايَةِ Hikaye etmenin anlamı nedir? *(Kimden?)* عَنِ اللّٰهِ تَعَالَى Allah Teâlâ'dan وَمَا وَجْهُ تَخْصِيصِ اَرْبَابِ السُّكْرِ Ve sekr ehline tahsis etmenin sebebi nedir? *(Neyi?)* بِمِثْلِ هٰذَا الْقَوْلِ Bu gibi sözleri *(Nasıl?)* عَلَى مَعْنَى الْحِكَايَةِ Hikaye manasında olarak اَللّٰهُمَّ اِلَّا اَنْ يُقَالَ Allah Allah ancak şöyle denilebilir اِنَّهُ قُدِّسَ سِرُّهُ Şeyh (k.s.) اَرَادَ Şunu kastetti ki, اَنَّ الْقَائِلَ بِمِثْلِ هٰذَا الْقَوْلِ Bu gibi sözleri söyleyen اِنْ كَانَ هُوَ الْعَبْدُ Eğer o kulsa كَمَا هُوَ الظَّاهِرُ عِنْدَ الاَكْثَرِ Nitekim çoğuna göre anlaşılan budur فَلاَ بُدَّ اَنْ يَكُونَ حِكَايَةً Bu durumda hikaye olması gerekir *(Kimden?)*

لَكِنَّ الْقَائِلَ بِهِ Allah Teâlâ'dan فَإِنَّ الْعَبْدَ لاَ يَصِيرُ رَبًّا Çünkü kul rab olamaz مِنَ اللّٰهِ تَعَالَى Ancak bunu söyleyen فِي الْحَقِيقَةِ هُوَ الرَّبُّ سُبْحَانَهُ Gerçekte Rab Subhânehu'dur وَلِسَانُ الْعَبْدِ Kulun lisanı ise مِثْلُ الشَّجَرَةِ الْمُوسَوِيَّةِ Musa -aleyhisselam-ın ağacı gibidir وَلاَ تَعَرُّضَ عَلَى اَبِي يَزِيدَ Öyleyse Hallac'a itiraz yoktur فَلاَ اعْتِرَاضَ عَلَى الْحَلاَّجِ Ebu Yezid'e de karşı gelmek قَدَّسَ اللّٰهُ تَعَالَى اَسْرَارَهُمَا Allah Teâlâ ikisinin de sırları mukaddes eylesin وَالظَّاهِرُ مِنْ عِبَارَةِ الشَّيْخِ Şeyh'in ibaresinden anlaşılan اَنَّهُ لَوْ لَمْ يُحْمَلْ Eğer o söz yorulmazsa *(Neye?)* عَلَى مَعْنَى الْحِكَايَةِ Hikaye manasına يُفْهَمُ مِنْهُ الْحُلُولُ Ondan hulul anlaşılır وَلَيْسَ كَذٰلِكَ Oysaki böyle değildir اِذْ يَجُوزُ Zira mümkündür *(Ne?)* اَنْ يَقُولَ ذٰلِكَ Bunu söylemiş olması *(Ne zaman?)* عِنْدَ غَلَبَاتِ التَّوْحِيدِ Tevhidin galip geldiği وَاسْتِتَارِ مَا سِوَى الْوَاحِدِ الْمَشْهُودِ Ve müşahede edilen Allah'ın dışındakiler perdelendiğinde *(Ne zaman?)* عِنْدَ لَمَعَانِ نُورِ الشُّهُودِ Müşahede nuru parladığında *(Nasıl söylemiş olması mümkündür?)* بِلاَ شَائِبَةِ حُلُولٍ وَاتِّحَادٍ Hulul ve ittihat şaibesi olmadan فَمَعْنَى قَوْلِهِ اَنَا الْحَقُّ Öyleyse 'Ben hakkım' sözünün anlamı عِنْدَ اخْتِفَائِهِ عَنْ نَظَرِهِ Kendisi gözünden silindiğinde لَسْتُ اَنَا بِشَيْئٍ Ben bir şey değilim وَاِنَّمَا الْمَوْجُودُ الْحَقُّ Var olan sadece Hak'tır لاَ اَنِّي مُتَّحِدٌ مَعَ الْحَقِّ Yoksa 'Ben Allah'la bir oldum' anlamında değildir اَوْ حَالٌّ فِي الْحَقِّ Veya 'Hakk'a hulul ettim' anlamında da değildir فَاِنَّهُ كُفْرٌ Zira bu küfürdür وَمُنَافٍ لِلتَّوْحِيدِ الشُّهُودِيِّ Ve şuhudi tevhide zıttır فَاِنَّ الْمَشْهُودَ فِيهِ Çünkü orada müşahede edilen لَيْسَ اِلاَّ الْوَاحِدَ الْاَحَدَ Tek ve bir olan Allah'tan başkası değildir وَعَلَى تَقْدِيرِ الْحُلُولِ وَالْاِتِّحَادِ Ama hulul ve ittihat durumunda اَلْمَشْهُودُ مُتَعَدِّدٌ Müşahede edilen birden fazladır وَلَوْ عَلَى صِفَةِ الْاِتِّحَادِ وَالْحَالِيَّةِ Hulul ve ittihat sıfatıyla olsa da.

قَوْلُهُ Şeyhin şu sözü وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَبِيحُ النَّظَرَ Onlardan bakmayı mubah görenler de vardır *(Neye?)* اِلَى الْمُسْتَحْسَنَاتِ Güzellere *(Nasıl mubah görmektedirler?)*

إِشَارَةً اِلَى هٰذَا الْوَهْمِ Bu vehme işaret ederek (sözü) اَيِ الْحُلُولِ Yani hulula işaret ederek (anlamındadır) وَالْعَجَبُ مِنَ الشَّيْخِ الاَجَلِّ Ne garip ki, büyük Şeyh اَنَّهُ يَفْهَمُ مِنْ اَمْثَالِ هَذِهِ الْعِبَارَاتِ Bu gibi sözlerden anlamaktadır *(Neyi?)* اَلاِتِّحَادَ وَالْحُلُولَ İttihat ve hululu وَالْحَالُ اَنَّ الْمُتَبَادِرَ مِنْ هَذِهِ الاَقْوَالِ Oysaki bu gibi sözlerden akla gelen اَلظُّهُورُ Zuhur etmektir وَهُوَ وَرَاءَ الْحُلُولِ O da hululden ötedir لِاَنَّ الْحُلُولَ Zira hulul كَيْنُونَةُ نَفْسِ شَيْئٍ فِى شَيْئٍ Bir şeyin kendisinin başka bir şeyde olmasıdır مِثْلَ كَيْنُونَةِ نَفْسِ زَيْدٍ فِى الْبَيْتِ Tıpkı Zeyd'in kendisinin evde olması gibi وَالظُّهُورُ Zuhur etmekse كَيْنُونَةُ عَكْسِ شَيْئٍ Bir şeyin görüntüsünün (diğer bir şeyde) olmasıdır مِثْلَ كَيْنُونَةِ عَكْسِ زَيْدٍ فِى الْمِرْآةِ Tıpkı Zeyd'in görüntüsünün aynada olması gibi وَالاَوَّلُ مُحَالٌ Birinci imkansızdır *(Nerede?)* فِى مَرْتَبَةِ الْوُجُوبِ Vücup mertebesinde وَنَقْصٌ لِتِلْكَ الْمَرْتَبَةِ الْمُقَدَّسَةِ Ve bu mukaddes mertebe için bir kusurdur والثَّانِى لاَ مَنْعَ لِثُبُوتِهِ İkincinin olmasına bir engel yoktur وَلاَ نَقْصَ عِنْدَ حُصُولِهِ Olduğunda da kusur yoktur فَاِنَّ الاَوَّلَ يَسْتَلْزِمُ Zira birincisi gerektirir *(Neyi?)* اَلتَّغَيُّرَ الْمُنَافِىَ لِلْقِدَمِ Kıdeme zıt olan değişikliği وَالثَّانِى لاَ يَسْتَلْزِمُ İkincisi ise gerektirmez كَمَا لاَ يَخْفَى Nitekim bu anlaşılmayacak bir şey değildir فَلَوْ ظَهَرَتْ Şayet zuhur etse *(Ne?)* اَلْكَمَالاَتُ الْوُجُوبِيَّةُ Vücubi kemâlât *(Nerede?)* فِى مَرَايَا الاَعْدَامِ وَالاِمْكَانِ İmkan ve yokluk aynalarında لَمْ يَلْزَمْ مِنْهُ Bundan lazım gelmez *(Ne?)* حُلُولُ تِلْكَ الْكَمَالاَتِ Bu kemâlâtın hulul etmesi *(Nereye?)* فِى تِلْكَ الْمَرَايَا O aynalara وَلاَ تَغَيُّرُهَا Ve de ne değişmesi وَلاَ انْتِقَالُهَا Ne de intikal etmesi (gerekmez) اَلْمُنَافِى لِلْقِدَمِ (Ki bu ikisi) kıdeme zıttır وَاِنَّمَا هُوَ ظُهُورٌ O sadece bir zuhur وَاِرَاءَةُ كَمَالٍ فِى مِرْآةٍ Ve aynada kemali göstermektir فَتَجْوِيزُ شُهُودِ كَمَالاَتِهِ تَعَالَى Allah Teâlâ'ya ait kemâlâtı müşahedeyi mümkün görmek *(Nerede?)* فِى مَرَايَا الاِمْكَانِ İmkan aynalarında لَيْسَ تَجْوِيزًا Mümkün görmek değildir *(Neyi?)* لِحُلُولِ تِلْكَ الْكَمَالاَتِ فِيهَا

Bu kemâlâtın oraya hululünü بَلْ هُوَ تَجْوِيزُ Aksine o mümkün görmektir *(Neyi?)* لِظُهُورِ الْكَمَالِ فِي الْمِرْآةِ Kemalin aynada zuhurunu وَلاَ نَقْصَ فِيهِ Bundan da hiçbir kusur yoktur وَانْ كَانَ الْمُجَوِّزُ Her ne kadar mümkün gören *(Neyi?)* لِمِثْلِ هٰذَا الشُّهُودِ Böyle bir müşahedeyi صَاحِبَ نَقْصٍ Kusur sahibi وَغَيْرَ مُسْتَقِيمٍ Ve istikamet üzere olmasa da *(Nerede?)* عَلَى الْجَادَّةِ Dosdoğru yolda لَكِنَّ الْمَقْصُودَ Ancak maksat دَفْعُ تُهْمَةِ الْحُلُولِ عَنْهُ Hulul şüphesini ondan defetmektir لاَ إِثْبَاتُ كَمَالِهِ Yoksa onun kemalini ispat etmek وَكَوْنِهِ عَلَى شَيْءٍ Ve bir esas üzerine olduğu bildirmek değildir وَاللّٰهُ سُبْحَانَهُ Allah Teâlâ اَعْلَمُ بِحَقَائِقِ الْاُمُورِ كُلِّهَا Tüm işlerin hakikatini en iyi bilendir...